

wtorek, 20.08.2024

Uroczystości na Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny

Jeszcze w VI wieku dzień ten czczono pod nazwą „Zaśnięcia Matki Bożej”. Święto szybko rozprzestrzeniło się na zachodzie Europy i w VIII wieku stało się jedną z najważniejszych uroczystości, tuż po Bożym Narodzeniu i Wielkanocy. W Polsce wiąże się ono ze zwyczajem święcenia kwiatów i ziół, które zgodnie z tradycją mają zapewnić ochronę przed chorobami oraz błogostawieństwo. Nie wszystkie fakty i legendy związane z tym świętem są powszechnie znane.

1. Jeden z czterech dogmatów maryjnych

1 listopada 1950 roku w Konstytucji Apostolskiej „Munificentissimus Deus”, papież Pius XII ogłosił dogmat, który stwierdzał, że „po zakończeniu swojego ziemskiego życia Najświętsza Maryja Panna została z ciałem i duszą wzięta do niebieskiej chwały”. To jeden z czterech dogmatów maryjnych w Kościele katolickim. Pozostałe to: „O Bożym Macierzyństwie Maryi”, „O Maryi zawsze Dziewicy” i „O Niepokalanym Poczęciu Maryi”.

2. Pierwszy był Kościół w Palestynie

Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny ma swoje korzenie w V wieku w Palestynie. Pierwsze dokumenty historyczne nawiązują do pogrzebu Maryi w Dolinie Jozafata. Ówczesny kronikarz Pseudo-Dioskur mówiąc o walkach i konfliktach pomiędzy katolikami a monofizytami, opisuje to, jak wierni zbierali się w kościele Matki Bożej na polach Jozafata.

3. Wniebowzięcie czy Zaśnięcie?

Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny w prawosławiu jest obchodzone jako Zaśnięcie Bogarodzicy. To jedno z dwunastu wielkich świąt Kościoła prawosławnego. Prawosławni wierzą, że Maryja zasnęła (umarła), po czym zmartwychwstała i dopiero wtedy została wzięta do nieba.

Według katolików Matka Boża została z duszą i ciałem wzięta do nieba; dogmat nie rozstrzyga definitywnie czy Maryja przed Wniebowzięciem zmarła. Niemniej jednak w 1997 r. św. Jan Paweł II w katechezie stwierdził, że „Matka Boża zmarła, ponieważ zmarł i Chrystus. Przeszła przez śmierć, bo i On przeszedł przez śmierć”. Fakt śmierci Maryi, choć nie został ogłoszony na zasadzie dogmatu, to jednak należy do tzw. zwyczajnego nauczania Kościoła katolickiego.

4. Wniebowzięcie NMP w przekazach pozabiblijnych

W Biblii żaden fragment nie mówi bezpośrednio o wniebowzięciu Maryi. Pierwsza wzmianka historyczna o odejściu Matki Bożej została przedstawiona w VI wieku przez biskupa Jana ze Scytopolis, pochodzącego z Palestyny. Duchowny pisze, że Maryja wraz z ciałem, została wzięta do nieba, aby być pośredniczką ludzi.

Św. Grzegorz z Tours żyjący w VI wieku napisał utwór o śmierci Maryi, Matki Jezusa. „I znowu stanął przy nich Pan, i rozkazał święte ciało na obłoku przenieść do raj, gdzie połączywszy się z duszą, teraz wraz z wybranymi zażywa radości dóbr wieczystych bez końca” – czytamy w nim.

O kresie ziemskiego życia Maryi opowiada też apokryf „Transitus” („Przejście”), który pochodzi z III-IV wieku. Dowiadujemy się z niego, że po śmierci Jezusa i Jego zmartwychwstaniu, apostoł Jan zamieszkał wraz z Maryją w Wieczerniku. Wskazano w dziele nawet jej grób – u stóp Góry Oliwnej, w Getsemani, gdzie miało znajdować się jej ciało. Grób zaś jest pusty.

5. Procesje i pogrzeby Matki Bożej

Do dziś w wielu miejscach w Polsce odbywają się inscenizacje zaśnięcia Matki Bożej oraz jej wniebowzięcia. Jedne z największych obchodów są w Kalwarii Zebrzydowskiej, Kalwarii Pałacowskiej oraz na Jamnej.

6. Dwie tradycje

Z końcem ziemskiego życia Maryi związane są dwie tradycje. Pierwsza – jerozolimska – mówi o tym, że Matka Jezusa została pochowana w Getsemani, a potem wniebowzięta na Syjonie. Druga – efeska – opowiada, że Maryja odeszła z tego świata w Efezie, gdzie, zgodnie z tradycją, św. Jan Apostoł przebywał w latach 37-45, uciekając przed prześladowaniami chrześcijan, jakie miały miejsce w Imperium Rzymskim.

7. Tradycje i zwyczaje

Najbardziej znanym zwyczajem jest święcenie tego dnia ziół oraz kwiatów. Poświęcone w kościele pierwociny zbóż, kwiatów i ziół zabiera się do domu i suszy. Zgodnie z ludową tradycją mają one zapewnić domownikom ochronę przed chorobami, nieszczęściami oraz błogostawieństwo.

8. Oktawa

Warto wspomnieć, że święto Wniebowzięcia NMP miało swoją oktawę liturgiczną, ustanowioną przez papieża Leona IV w 874 roku. Oktawa obejmuje dzień świąteczny i siedem dni po nim następujących, świętowanych podobnie jak uroczystość główna. Oktawa Wniebowzięcia została jednak zniesiona w 1955 roku wraz z innymi oktawami. Do dziś zachowały się tylko oktawy Wielkanocy i Bożego Narodzenia.

9. Relikwia wniebowzięcia

Pamiętka wniebowzięcia znajduje się w katedrze pw. św. Szczepana we włoskim Prato, w kaplicy o nazwie Del Sacro Cingolo. Można tam zobaczyć przepaskę oprawioną w złoty relikwiarz. Według tradycji sięgającej V wieku, Maryja przekazała św. Tomaszowi Apostołowi szarfę. Jako świadectwo wniebowzięcia jest ona pokazywana wiernym pięć razy w roku. Biskup Prato 15 sierpnia w uroczystej procesji wychodzi na taras Del Sacro Cingolo i pokazuje relikwiarz wiernym.

10. Wniebowzięcie NMP w krajach Europy

We Włoszech święto Wniebowzięcia NMP jest nie tylko okazją do religijnych uroczystości, ale również dniem odpoczynku, zabaw i urządzania spotkań dla przyjaciół i rodziny. Tego dnia Włosi obchodzą słynne Ferragosto – święto na zakończenie zbiorów, które korzeniami sięga starożytnego Rzymu.

Wśród Węgrów Wniebowzięcie NMP obchodzone jest z wielką powagą, jako wielkie święto narodowe. Według legendy pierwszy król Węgier święty Stefan w 1038 roku ofiarował koronę królewską Maryi, wybierając ją tym samym na niebiańską królową i patronkę całego państwa. Matka Boża określana jest mianem „Wielkiej Pani Węgrów”.

W nadmorskich miejscowościach Portugalii w dzień Wniebowzięcia NMP święci się łodzie rybackie, zaś w alpejskiej części Francji tego dnia proboszczowie jeżdżą z pastwiska na pastwisko i udzielają błogosławieństwa gospodarzom i ich zwierzętom. Ludzie gromadzą się wokół dużego krzyża ozdobionego gałązkami i kwiatami.